

SKVR & **nut** Een initiatief van
de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen
i.s.m. de SKVR-Theaterschool

wat doe jij?

*Inspringtheater ter bevordering van
de sociale competentie in het onderwijs*

wat doe jij?

is een uitdagende manier om sociale competenties bij jongeren te bevorderen.

Aan de hand van realistische scènes in de klas, gespeeld door Young Stage, worden leerlingen geconfronteerd met hun eigen gedrag. Op deze manier werkt het project aan de bevordering van het wij-gevoel en het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

inhoud

1. Inspringtheater: 'Wat doe jij?' 3	8. Middelen en evaluatie 12
2. De Joker 5	9. Vervolgtraject: Rotterdam en verder 12
3. Enkele voorbeelden uit de voorstelling 6	10. Contactadressen 13
4. Doel en doelgroep 7	11. Samenvatting 14
5. De pedagogische opdracht 8	12. Oorsprong van het project 15
6. Voorwerk/voorstelling/afroding 10	
7. Optioneel: Verdieping 10	

Uitgave oktober 2008

1. Inspiringtheater: 'Wat doe jij?'

De voorstelling 'Wat doe jij?' wordt gespeeld in een vorm van 'Inspiringtheater', waarbij de leerlingen de mogelijkheid hebben zelf 'in te springen' om een sociale situatie te veranderen, daartoe uitgenodigd door de verteller, ook wel genoemd de 'Joker'. De Joker vraagt aan het publiek: 'Wat doe jij?' of 'Hoe zou jij reageren als er zo iets gebeurt?' De leerling die een voorstel heeft wordt uitgenodigd dat meteen te laten zien.

Inspiringtheater, of participatief drama, is theater waarbij het publiek wordt uitgenodigd het stuk te onderbreken en mee te doen.

De scènes gaan steeds over de praktijk in de klas: over pesten en meelopen, over de baas spelen, manipulatie en over de positie van de eenling, die onder druk staat van de groep. Wat doe je als je ziet dat iemand in de knel komt? Wat doe je als je ziet dat niemand reageert? Leerlingen worden uitgenodigd na te denken over hun eigen gedrag en dat van hun groepsleden. Want het gaat niet alleen om: 'Wat doe jij?', maar ook om: 'Wat doen wij?', waar kunnen we met elkaar reageren en een situatie proberen een andere wending te geven?

Dat we allemaal anders zijn en onze eigen gewoontes hebben dat weten we, maar hoe kun je het wederzijdse begrip en respect bevorderen? Elkaar leren kennen en met elkaar omgaan, lijkt de enige optie. Inspiringtheater wordt ingezet als middel tot sociale activering. Het is de bedoeling de sociale vaardigheden te oefenen en de sociale competentie te bevorderen.

De voorstellingen worden in het klaslokaal zelf gegeven, zonder decors, maar kunnen in principe overal worden gespeeld.

Het project kan bij de schoolvakken Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV) en/of Maatschappijleer worden ondergebracht.

Een DVD met opfris- en verdiepingmateriaal 'Weet je nog?' kan aangevraagd worden.

Wat doe jij?

Wat doet hij?

Lauwe shit, mattie

2. De Joker

Een zeer belangrijk middel om de leerlingen bij de scènes te betrekken en ze de vloer op te krijgen is de Joker. De Joker is de brug tussen de spelers en de klas. De voorstelling is zo opgebouwd dat er meerdere momenten zijn waarop een leerling zou kunnen ingrijpen. Dat zijn de momenten waarop een personage in de scène een keuze maakt die grote gevolgen heeft voor de situatie. Het personage zou misschien ook anders hebben kunnen reageren. De Joker stelt de leerlingen de vraag: Wat doe jij?

Wanneer een leerling reageert, zal de Joker hem of haar altijd uitnodigen om plaats te nemen tussen de spelers. Er wordt aan de leerling gevraagd te laten zien hoe hij of zij het anders zou doen. Young Stage speelt opnieuw de scène en de leerling grijpt in. De Joker zorgt er altijd voor dat de leerling zich veilig genoeg voelt om in het bijzijn van zijn klasgenoten mee te spelen. Er wordt benadrukt dat de leerling niet hoeft te acteren, maar vooral vanuit zichzelf mag reageren.

Na de gespeelde scène schakelt de Joker weer terug naar klas. De Joker stelt altijd vragen en zorgt dat de leerlingen kunnen antwoorden zonder beoordeeld te worden. Dus ook wanneer oplossingen van de leerlingen niet ideaal zijn speelt Young Stage dit na.

De Joker vat de uitkomsten samen en geeft aan hoe je daar in de toekomst als groep je voordeel mee kunt doen. Deze eigentijdse vorm van leren biedt de leerlingen een ervaring, die meer indruk maakt dan het overdragen van kennis uit boeken.

De leerlingen worden direct betrokken bij wat ze leren en passen het ook direct toe. De scènes worden gespeeld in de taal van de jongeren zelf.

De scènes roepen vele reacties op, omdat de leerlingen situaties herkennen uit de eigen omgeving. Tijdens de honderd minuten dat Young Stage in de klas is wordt de aanwezige docent gevraagd te noteren wat de bevindingen van de groep zijn. Deze uitkomsten zijn van belang en er kunnen conclusies uit getrokken worden voor een mogelijk vervolgtraject. Per school wordt bekeken of er behoefte is aan een vervolg in de vorm van een tweede bezoek van de Joker of van een theaterdocent bij wijze van evaluatie of verdieping.

De voorstelling heeft niet altijd een 'happy end'. Het doel is bewustwording en inzicht te krijgen in de problematiek rond bepaalde situaties, en de leerlingen persoonlijk bij oplossingen te betrekken. Er is ook nooit één goede oplossing, er zijn verschillende uitwerkingen mogelijk!

Aan de Joker als gespreksleider worden hoge eisen gesteld. Een opleidingsprogramma voor Jokers of een onderlinge uitwisseling van ervaringen van Jokers is mogelijk. Formaat, Werkplaats voor Participatief Drama Rotterdam, verzorgt jaarlijks een opleidingstraject voor Jokers.

3. Enkele voorbeelden uit de voorstelling

Elke personage in het stuk onthult zijn geheim of laat iets van zijn binnenste zien. De leerlingen begrijpen al snel wie de 'Big Boss' is, en de meelopers van de klas zijn.

Gesprek tussen Nora en Daniëlle:

Nora doet nog een poging om Daniëlle over te halen zich ver te houden van Joris en de rest.

Nora: Wat doe jij nou?!

Daniëlle: Niks.

Nora: Ben je niet goed bij je hoofd of zo? Met die lui omgaan betekent problemen.

Daniëlle: Ze zijn best oké.

Nora: Je laat je overhalen, je bent gewoon een meeloper. Als je zo doorgaat wil niemand nog met je omgaan. Ik in ieder geval niet.

Edmund tegen Mourad:

- Je wil erbij horen he? Geen probleem man, ik regel dat.
- Rook jij ook? Ik heb trek in een sigaret.
- Heb je geen sigaretten? Om de hoek is een automaat, binnen die 5 minuten red je dat best.

Joris:

(leest iets voor) My...tho...My...tho ...go...lichs. Mythologisch. Shit. Zo gaat het dus altijd. Die woorden beginnen te dansen in m'n hoofd. Is niet cool...

Ja, ik ben wel cool. De rest denkt ook dat ik cool ben. Maar ze weten dan ook niet dat ik een loser ben die niet kan lezen.

Maar dat blijft ook zo!

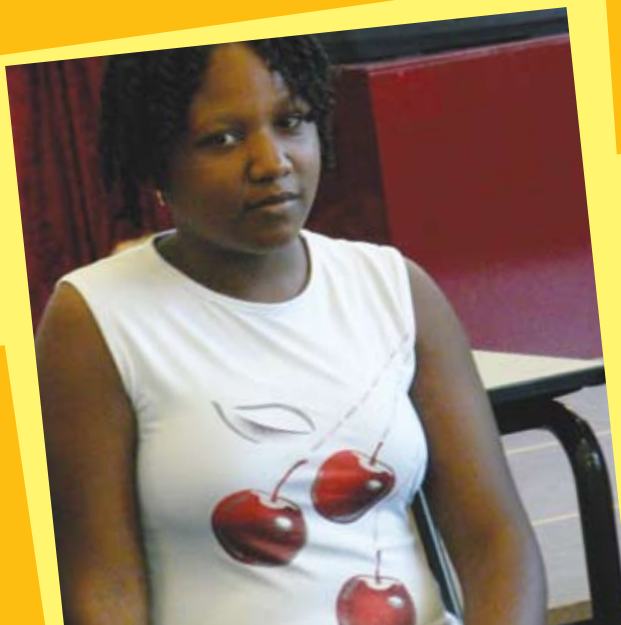
Ik ben hier de man en dat zal ik blijven!

4. Doel en doelgroep

Het doel van het project is de sociale competentie van leerlingen te stimuleren en daarmee de cohesie, het 'wij-gevoel' in de klas te bevorderen. Indirect is het werken aan de cohesie van de samenleving.

De ervaring van de SKVR en Young Stage met o.a. VMBO-ers leert dat deze leerlingen zeer enthousiast zijn over theater als middel tot dialoog. Het spel van Young Stage roept veel energie en emotie bij hen op, ook omdat ze maar enkele jaren jonger zijn dan de spelers. Ze herkennen zich in de situatie en vanuit hun geraaktheid reageren ze. De herkenbaarheid zorgt er voor dat de leerlingen zich veilig genoeg voelen om actief mee te denken. Door zich te identificeren met de spelers en de rolfiguren van Young Stage voelen de leerlingen zich onderdeel van de besproken situaties.

5. De pedagogische opdracht

De makers van de voorstelling stellen zich op het standpunt dat bij een bepaalde situatie in een groep alle betrokkenen bij de communicatie over en weer een rol spelen.

Uitgangspunten:

- Het 'ik' vormt steeds een onderdeel van een ander 'wij'.
- Het 'ik'-gevoel, het gevoel van eigenwaarde, kan bestaan naast het 'wij'-gevoel; het hoeft er niet mee in strijd te zijn.
- Het 'ik'-gevoel en een steeds ander 'wij' zijn allebei even belangrijk als onderdelen van het groepsproces.
- Er bestaat een behoefte aan een groeiend saamhorigheidsgevoel als reactie op een te ver doorgeschoten IK-cultuur.
- Het is mogelijk om een gevoel van gelijkwaardigheid te ontwikkelen, ondanks grote verschillen in culturele achtergrond of sociale klasse.
- 'Identiteit', de vraag naar 'Wie ben ik?' is samengesteld, het heeft vele kanten. Identiteit is een altijd 'vloeibaar' begrip, het is in beweging en verandert voortdurend.
- Wanneer je iemand vastpint op één aspect van zijn identiteit, bijvoorbeeld: cultureel/etnische achtergrond, uiterlijk of taalgebruik, doe je iemand tekort. Alles wat de persoon is en doet maakt deel uit van zijn identiteit.
- Culturele en andere verschillen leiden tot verschillend, veelal aangeleerd, gedrag. Veranderen en aanpassen is tot op zekere hoogte mogelijk.
- Ieder mens is verantwoordelijk voor zijn gedrag.

Achterliggende opvoedingstheorie: Het is mogelijk dat mensen zich meer bewust worden van hun eigen bijdrage aan een situatie. Inzicht in het waarom van bepaald gedrag kan leiden tot verandering van dat gedrag en mogelijk tot verbetering van de situatie.

Deze theorie is ontleend aan de maatschappijvisie dat mensen met elkaar kunnen werken aan een leefbare samenleving, waarin plaats is voor respect en verschillen. Samen wordt er gewerkt aan een omgeving waarin dingen gezegd kunnen worden, zonder dat bepaalde leden van de groep direct met uitsluiting worden bedreigd. Dit leidt tot actief burgerschap en het bewustzijn van gedeelde verantwoordelijkheid voor ieders aandeel in de samenleving.

Concreet betekent dit bijvoorbeeld in het geval van pestgedrag:

- a. Er wordt niet uitgegaan van de stelling: 'De leerling die gepest wordt trekt het gedrag aan of lokt het zelf uit' en 'Hij of zij moet het zich niet zo aantrekken'. Deze opvattingen gaan ervan uit dat het gedrag van deze leerling als enige zou moeten veranderen om de situatie te verbeteren. Deze opvatting plaats de leerling als enige in de 'actorrol', d.w.z. in de rol van de persoon, die de actie onderneemt. Dat is echter een beperkte weergave van de situatie, want de andere deelnemers worden op die manier in de rol van 'buitenstaanders' geplaatst.

- b. Daar tegenover staat een analyse van de totale situatie, die zegt: Er zijn vier groepen die hier deel van zijn:
- 1: De gepeste
  - 2: De dader(s)
  - 3: De omgeving (de rest van de groep)
  - 4: De leiding, docent of mentor/schoolleiding
- De personen in deze vier groepen moeten allen tot 'actor' worden en bewust met elkaar aan verbetering van de situatie gaan werken.
- c. Door middel van identificatie met de spelers wordt geprobeerd bij de leerlingen een bewustwordingsproces in gang te zetten en te komen tot het opstellen van gedragsregels die bijdragen aan een betere omgang met elkaar. Gedragsregels, die steeds (door de mentor, en/of de leerlingen samen) getoetst en naar behoefte bijgesteld kunnen worden.
- d. Het is niet de bedoeling dat de leerlingen wordt voorgedragen dat er één juiste oplossing voor een gegeven situatie is. De nadruk wordt gelegd op een eigen oplossing, passend bij deze situatie, maar andere 'goede' of 'minder slechte' oplossingen zijn ook mogelijk.

Het Inspiringtheater geeft de leerlingen de mogelijkheid oplossingen uit te proberen zonder dat de situatie uit de hand loopt. De Joker is er om de veiligheid te garanderen. Daarnaast stimuleert de Joker de dialoog, de participatie, en de bewustwording van de mogelijkheid tot ingrijpen van elke deelnemer. Ook van de spelers van Young Stage vraagt deze manier van werken extra inzet en ervaring om tot een uitnodigend spel te komen.

6. Voorwerk/voorstelling/afroding

Een gesprek met de directie en/of mentoren van de school is de eerste stap. Tijdens de voorstelling zijn de leerlingen vrij om wel of niet actief aan de voorstelling deel te nemen. Een DVD met scènes uit de voorstelling kan worden gebruikt om de ervaringen verder te verdiepen, te evalueren of toepassingen uit te werken voor in de klas. Er zijn diverse manieren om na te bespreken, samen met de Joker of eventueel met een theaterdocent, maar ook met de mentor, die bij de voorstelling aanwezig is geweest. Na afloop wordt de leerlingen gevraagd een eerste indruk van de voorstelling te geven (evaluatie).

7. Optioneel: Verdieping

In onderling overleg kan een verdiepende workshop worden aangeboden om de betrokkenheid van de leerlingen niet te snel verloren te laten gaan en om de energie die de voorstelling oproept om te zetten in realistische doelen. Vaak blijken leerlingen enthousiast mee te doen, maar hoe is alle informatie een tijd later verwerkt? Betrekken de leerlingen de situaties voldoende op zichzelf?

Tijdens verdieping in de vervolgworkshop is er ruimte om de oplossingen die de leerlingen samen met de Joker hebben gevonden verder uit te werken. Hoe gaat dit in z'n werk?

De verdiepende workshop

Ongeveer een week na de voorstelling kan een theaterdocent terugkomen in dezelfde klas. Deze docent heeft zich gespecialiseerd in het inzetten van theater als middel om sociale vaardigheden te oefenen. Zo'n workshop duurt, net als de voorstelling, ongeveer honderd minuten. De theaterdocent heeft een kort filmpje op DVD waarop Young Stage opnieuw te zien is. Daarna start de workshop, welke is gebaseerd op wat er in die specifieke groep leeft. De theaterdocent zal verschillende spel oefeningen met de leerlingen doen waarbij de nadruk ligt op het onderzoeken van wat door de groep in deze situatie als passend gedrag wordt ervaren. Naar aanleiding van bestaande situaties wordt spelenderwijs dieper ingegaan op het gedrag van de leerlingen. 'Negatief' gedrag kan een middel zijn om met elkaar de situatie te onderzoeken.

Bijvoorbeeld:

Uit veel verhalen van de leerlingen blijkt dat ze het moeilijk vinden een normaal gesprek te voeren met een docent. Ze gedragen zich onbehoorlijk of ze durven niets te zeggen. De theaterdocent kan door middel van een rollenspel inzichtelijk maken dat de manier waarop zo'n gesprek verloopt met status te maken heeft. Wat is een hoge status en wat is een lage status? Hoe gedraag je je tegenover iemand met een hogere status? Moet je dan zelf een nog hogere positie innemen of kun je ook een gesprek op gelijk niveau voeren? De theaterdocent kan een dergelijk oefening doortrekken naar manipulatief gedrag of pestgedrag. Daarbij kijkend naar zowel de rol van de pester als de gepeste: naar de rol van de actor en die van de omgeving. Hoe kun je je in zo'n situatie opstellen? Kun je je status en je rol veranderen? En in welke situaties zou dit wel of niet handig zijn? En waar leidt het toe? Wanneer verslechtert je een situatie? En wanneer verbeter je die?

Met andere woorden, de theaterdocent verdiept de onderwerpen en maakt dat de leerlingen nog persoonlijker meedenken en meedoen. Participatief drama geeft de mogelijkheid de leerlingen (nieuw) gedrag te laten uitproberen en actief mee te doen. De theaterdocent geeft de leerlingen bovendien wat basisgereedschap om naar hun sociale gedrag te kijken, zich dit gedrag bewust te maken en er serieus over na te denken

De rol van de docent op school

Tijdens het bezoek van Young Stage en ook tijdens de workshop later komen levensechte, herkenbare situaties aan de orde. Hoe persoonlijk hierop in kan worden gegaan hangt af van zowel de klas als de docent/mentor van die klas. Het is daarom goed om tijdens beide bezoeken één en dezelfde docent mee te laten ervaren wat er gebeurt in de groep. Naar eigen inzicht kan deze docent zijn conclusies trekken en na afloop van het bezoek van de theaterdocent nog verder ingaan op wat de klas tijdens de voorstelling heeft aangedragen.

8. Middelen en evaluatie

Voor het ontwikkelen van de voorstelling en de eerste uitvoeringen in Rotterdam is subsidie ontvangen van het Nutsdepartement Rotterdam, het Pr. Bernhard Cultuurfonds, de Stichting Bevordering Volkskracht, de G. Ph. Verhagenstichting en het SNS Reaalfonds.

Het is zeker mogelijk om voor een thematische voorstelling als 'Wat doe jij?' subsidie te krijgen. Subsidies kunnen steeds lokaal of per regio in nauwe samenwerking met de Regionale Opleiding Centra (ROC's), de MBO-raad en/of met het landelijk secretariaat van het Nut, worden aangevraagd.

Een evaluatie van de resultaten van de voorstelling in de klas hoort bij het project. De evaluatie van de voorstelling krijgt op eigentijdse wijze vorm: scheurkaarten voor de leerlingen (kaarten, die door de leerlingen in het vakje van een bepaalde beoordeling ingescheurd worden) en een digitale evaluatie door de school.

9. Vervolgtraject: Rotterdam en verder

Het Nutsproject 'Wat doe jij?' is in 2007 gestart in Rotterdam en ongeveer 25 keer opgevoerd op scholen voor voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs, zoals het VMBO, de lagere klassen van de HAVO en het VWO en voor studenten van het ROC Zadkine. In samenwerking met de MBO-raad en de directie van ROC's wordt het project in andere delen van het land aangeboden. De voorstelling kan al of niet in samenwerking met het Nut vorm krijgen. Lokaal worden bij diverse theateropleidingen jonge acteurs gezocht om de scènes te spelen. Formaat leidt Jokers op om de dialoog tussen publiek en acteurs te stimuleren en te kanaliseren.

10. Contactadressen

Enthousiast? Vraag de SKVR om een demonstratie van de voorstelling, uit te breiden met workshops door vakdocenten en begeleiding van de Joker, om het project 'Wat doe jij?' te starten.

SKVR met Young Stage: theater@skvr.nl of 010-4361366.

Formaat, Werkplaats voor Participatief Drama: info@formaat.org of 010-4524045.

Buiten Rotterdam: Maatschappij tot Nut van 't Algemeen (het Nut), algemeen secretariaat, Jan Nieuwenhuijzenplein 9, 1135 WT Edam: secretariaat@nutalgemeen.nl of 0299-371160.

11. Samenvatting

Theaterproject ter bevordering van de sociale competentie
Young Stage komt 100 minuten met:
Herkenbare situaties - Jonge spelers van 17 tot 20 jaar -
Maatwerk

Aan de hand van realistische situaties in de klas komen aan bod:

- Pesten
- Hoe ga je om met groepsdruk?
- Meelopers
- Wat doe je als je iets ziet dat niet klopt?
- Baasspelen
- Wat doe je iemand aan als je niet reageert?
- De eenling in de klas
- Denk na over je gedrag en dat van anderen

a. Wat is het doel?

- Bevordering van het wij-gevoel in de groep
- Verantwoordelijkheid nemen voor eigen gedrag
- Bijdragen aan een veiliger omgeving
- Ontwikkeling sociaal actief burgerschap stimuleren

b. Hoe zit de voorstelling in elkaar?

- Introductiebespreking met schoolleiding en/of mentoren
- Voorstelling in de klas
- In 15 minuten worden herkenbare voorvallen neergezet
- Gespeeld door jonge acteurs voor optimale identificatie
- Met 'inspringen' van de leerlingen onder begeleiding van de "Joker"
- Afronding
- Nagesprek in de klas met de spelers en de Joker

- Tips voor doorwerking van de voorstelling in de school
- Voor 'school' kan ook gelezen worden: 'buurt of leefomgeving'

c. Optioneel: Verdieping

- Een DVD met 'Weet je nog?' voor verdieping en vervolg
- Extra bezoek aan de school met pedagogische begeleiding en/of theaterdocent

d. Evaluatie

- Per voorstelling met de leerlingen door middel van scheurkaarten
- Met de schoolleiding, docenten en mentoren

e. De kosten

- De hoogte van een bijdrage per voorstelling wordt na overleg per school vastgesteld. Overige kosten kunnen uit een lokale subsidie gedekt worden
- De SKVR heeft voor de stad Rotterdam subsidie ontvangen van: Pr. Bernhard Cultuurfonds, St. Bevordering Volkskracht, G. Ph. Verhagenstichting, SNS Reaalfonds en Nutsdepartement Rotterdam
- Ondersteuning bij subsidieaanvragen in overleg met ROC's en MBO-raad en het Nut.

Interesse?

SKVR: theater@skvr.nl of tel. 010-4361366.

Het Nut, algemeen secretariaat, Edam:

secretariaat@nutalgemeen.nl of tel. 0299-371160.

12. Oorsprong van het project

'Wat doe jij?' is het resultaat van de samenwerking tussen de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen (het Nut) en de theaterschool van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR).

Op het jaarcongres van het Nut in 2005 met als thema 'Leven met Verschil', werd een lezing gehouden door mevrouw dr. Lucy Kortram, destijds lector 'Diversiteit en Multiculturele Competentie' aan de Hogeschool Utrecht. De lezing werd gecombineerd met eigentijds theater door de jongeren-theatergroep Young Stage. De voorstelling was een succes en is een geschikte vorm gebleken om jongeren direct met elkaar in contact te brengen. De voorstelling is uitgegroeid tot een Nutsproject waarvoor subsidie aangevraagd kan worden en is bedoeld voor scholen voor voortgezet onderwijs, buurt of leefomgeving.

Het project stelt door middel van theater de sociale competentie centraal op een manier die universeel is. Met elkaar omgaan en bewustwording van het feit dat iedereen een deel vormt van de samenleving als geheel is van alle tijden, kortom: 'de maatschappij, dat zijn wij'.

Hiernaast beschrijven we de manier waarop het project in Rotterdam met Young Stage zijn huidige vorm heeft gekregen.

Young Stage en de SKVR-Theaterschool

Young Stage is een theatergroep bestaande uit een klein aantal getalenteerde jongeren uit Rotterdam, die jaarlijks met nieuwe spelers werkt. De groep is onderdeel van de SKVR-Theaterschool. De spelers in de leeftijd van 17 tot 20 jaar volgen een jaar lang, vier dagen in de week, een intensief theatertrainingsprogramma. In een aantal maanden wordt onder begeleiding van een artistiek team een voorstelling neergezet. Young Stage speelt in theaters in Rotterdam en op scholen. Met zo'n voorstelling heeft de SKVR tot doel om Rotterdamse jongeren te enthousiasmeren zelf iets te doen met kunst en cultuur. Young Stage doet dit in het kader van 'Peer Group Education' die ervan uitgaat dat jongeren makkelijker iets aannemen van mensen met wie ze zich kunnen identificeren. De spelers zijn maar enkele jaren ouder dan de leerlingen waar ze voor spelen, waardoor de identificatie optimaal is.

Young Stage bestaat uit jonge, bevlogen spelers en hun contact met de jongeren in het publiek werkt inspirerend. Sommigen volgen de opleiding sociaal-cultureel werk aan ROC Zadkine in Rotterdam. Young Stage bestaat inmiddels zeven jaar en veel jongeren kloppen aan om auditie te doen voor Young Stage. De Joker is soms enkele jaren ouder en heeft vaak wat meer levenservaring.

Daarom richt de SKVR zich nu, in samenwerking met het Nut, op dit speciale project over sociale competentie: 'Wat doe jij?' Een project om trots op te zijn.

wat doe jij?

Eerst
toeschouwers
achter in de
klas

Dan meedoen,
meespelen en
meebeslissen

Maatschappij tot Nut van 't Algemeen
Jan Nieuwenhuijzenplein 9, 1135 WT Edam
secretariaat@nutalgemeen.nl 0299-371160

SKVR Calandstraat 7, 3016 CA Rotterdam
theater@skvr.nl 010-4361366